Gelir, Harcama ve Tasarruf ve Mutluluk İlişkisi: Türkiye Örneği

Özet

Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Devrim Dumludağ'ın yürütücüsü olduğu, Marmara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi birimi tarafından desteklenen, İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Özge Gökdemir ve Rotterdam Erasmus Üniversitesi öğretim üyesi Ordinaryüs Prof. Dr. Ruut Veenhoven'ın katkı verdikleri, saha araştırmasını Hipotez Araştırma Şirketinin yürüttüğü, Türkiye'de harcama, gelir, tasarruf ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma projesi bulgularının analizi tamamlandı.

Araştırma bulgularına göre para harcamanın mutluluk üzerinde olumsuz etkiye neden olduğu ortaya çıktı. Para harcamak insanları mutsuz ederken, tasarruf etmek ise tam tersine mutlu ediyor!

Toplam harcamaların yanı sıra, alt tüketim kategorilerine yapılan harcamaların mutluluk üzerindeki etkisi de incelenmiştir. 37 tüketim kalemine ve 12 tüketim kategorisine yönelik harcamaların mutluluk üzerindeki etkisinin incelendiği regresyon analizlerinde; dışarıda yemek, otel (tatil) harcamaları ve iletişime yönelik harcamaların mutluluğu olumlu etkilediği haneye yönelik harcamaların, finansal ödemelerin, ulaşıma yapılan harcamaların ise mutluluğu olumsuz etkilediği saptanmıştır. Öte yandan pek çok tüketim maddesine yapılan harcamalar ile mutluluk arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmada gelirin mutluluk üzerinde olumlu etkiye neden olduğu, borçlanmanın ise mutluluğu olumsuz etkilediği görülmüştür.

Gayrimenkul sektörünün oldukça ilgi gördüğü bir dönemde ev sahibi olmanın mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkisinin olduğu saptanmıştır.

Son olarak varlıkların mutluluğa etkisi incelenmiş ve tüm katılımcılar için vadesiz mevduat hesabına sahip olmanın mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkiye neden olduğu gözlenmiştir.

Bilindiği üzere istatistikler Türkiye'de gelirimize oranla çok fazla tükettiğimizi ve buna karşılık az tasarruf ettiğimizi göstermektedir. Bu araştırma ihtiyacımız olan tasarruf artışının ekonomik büyümeye olumlu etkisinin yanı sıra bireylerin mutluluğunu da arttırdığını gösteren ulusal literatürdeki ilk çalışmadır. Gelişmiş ülkelerde hükümetlerin vatandaşlarının mutluluğunu arttırmaya yönelik politikalar oluşturma gayreti içinde olduğu bir dönemde Türkiye'de tasarruf arttırmaya yönelik politikalar sadece büyüme açısından değil aynı zamanda mutluluğu arttırması açısından da büyük önem taşıyacaktır.

Türkiye Ekonomisi, Orta Gelir Tuzağı ve Mutluluk

Türkiye ekonomisinin orta gelir tuzağından çıkmaya çalıştığı bir süreçte sıcak para girişi gibi dış kaynaklar yerine daha güçlü bir kaynak olan iç tasarrufları arttırmak sağlıklı bir ekonomik büyüme için

büyük önem taşımaktadır. Rakamlar ise (TÜİK'in revizyonu öncesine kadar) Türkiye'de milli gelire oranla çok fazla tükettiğimizi buna karşılık ise az tasarruf ettiğimizi göstermekteydi. Yakın zamanda Avrupa'daki bazı gelişmiş ülkelerde milli gelirin yüzde 50'si tüketime, yüzde 25'i ise tasarrufa dönüşürken; Türkiye'de bu oranlar yaklaşık yüzde 70'e yüzde 13'ler civarında idi.

(Gelir dağılımındaki adaletsizliklerin yarattığı özel durumu dışarıda tutarsak) "Ülke olarak neden gelirimizin büyük bir kısmını tüketiyoruz?" sorusu çoğu zaman gündemin üst sıralarında yer almaktadır. Hükümetler son dönemde vergileri arttırarak, taksit sınırlaması getirerek, kredi limitlerine müdahalelerde bulunarak ve zorunlu bireysel emeklilik sistemi gibi araçları kullanarak tasarrufları arttırmaya çalışmaktadırlar.

Bu çalışmada ise büyümenin motoru olan tasarrufların insanları mutlu eden özelliği ortaya çıkmıştır. Uluslararası literatürde gelirin ve tasarrufun mutluluk üzerindeki olumlu etkisi Türkiye örneğinde de görülmüştür.

Yöntem

Bu projede Türkiye'de 12 bölgede gerçekleştirilen (TÜİK düzey 2) ve 3008 kişiye uygulanan anket ile tüketime yönelik harcamaların, gelirin, tasarrufların ve (finansal) varlıklara sahip olmanın mutluluk üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Ankette ayrıca sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik özellikler, kişisel karakter özellikleri, finansal durum ve sosyal karşılaştırmaların etkisi de yer almaktadır. Bulgular TÜİK hane halkı tüketim verileri ile karşılaştırılmış ve tablo 1'den görülebileceği üzere tüketim kalemlerinin dağılımının her iki örneklemde de benzer olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Harcamaların Tüketim Kategorilerine Dağılımı 2015 yılı için

Tüketim Kategorileri	TÜİK veri seti	Araştırma veriş eti
Gıda ve alkolsüz içecekler	20.20	21.24
Alkollü içecekler, sigara ve tütün	4.17	6.46
Giyim ve ayakkabı	5.19	4.25
Konut ve kira	26.04	25.54
Mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri	6.14	7.98
Sağlık	2.00	1.10
Ulaştırma	16.97	9.01
Haberleşme	3.65	5.25
Eğlence ve kültür	2.87	6.12
Eğitim hizmetleri	2.17	2.34
Lokanta ve oteller	6.35	6.81
Çeşitli mal ve hizmetler	4.25	3.90

Çalışmada temel olarak 37 tüketim kalemine yönelik yapılan harcamaların mutluluk üzerindeki etkisi, TÜİK hane halkı anketinde yer alan 12 temel tüketim kategorisine yönelik harcamaların mutluluk üzerindeki etkisi, hane halkı gelirinin ve tasarruf düzeylerinin mutluluk üzerindeki etkisi ve son olarak varlıklara yönelik harcamaların mutluluk üzerindeki etkisi incelenmektedir.

Tüm katılımcılar için yapılan analizlerin yanı sıra kadın-erkek; gelir ve yaş gruplarına yönelik ayrıntılı analizler de yapılmıştır.

Mutluluk nasıl ölçülüyor?

Mutluluğun hemen herkesin peşinde koştuğu ve hayatta ulaşılmak istenen nihai hedef olduğu fikri pek çok kişi tarafından paylaşılmaktadır. Ancak iş mutluluk ölçümüne geldiğinde kuşkucu bir yaklaşım devreye girmektedir. Özellikle mutluluğun tek bir tanımının olmaması pek çok insan için mutluluğun ölçülemeyeceği görüşünün benimsenmesine neden olmaktadır.

Oysa 1950'lerden bu yana başta A.B.D. olmak üzere pek çok ülkede "mutluluk" anketler üzerinden ölçülmektedir. Türkiye'de ise 2003 yılından itibaren TÜİK tarafından uygulanan yaşam memnuniyeti anketleri ile düzenli olarak mutluluk düzeyi ölçülmekte ve bulgular her yıl kamuoyu ile paylaşılmaktadır. 2003 öncesi için (her yıl için olmasa da) uluslararası kurumlar tarafından yapılan çalışmalarda Türkiye'ye yönelik mutluluk verileri bulunabilmektedir. Birleşmiş Milletler desteği ile 2012 yılından bu yana düzenli olarak yayınlanan "Dünya Mutluluk Raporu" verilerine göre 2017'de Türkiye 5.5 mutluluk düzeyi ile 156 ülke arasında 70. sırada yer almaktadır.[1]

Anketlerde mutluluk ve yaşam memnuniyeti olarak ifade edilen öznel iyi oluş soruları genellikle "Hayatınızı bir bütün olarak değerlendirdiğinizde bu günlerde genel olarak yaşamınızdan ne kadar memnunsunuz?" (yaşam memnuniyeti) veya "Bugünlerde ne kadar mutlusunuz" (mutluluk) gibi sorularla ölçülmektedir.

Peki mutluluk verileri güvenilir midir? İnsanlar mutluluklarını doğru beyan edebilirler mi? Yapılan çalışmalarda, özellikle psikoloji ve davranışsal iktisat alanında çalışanlar arasında, insanların kendi mutluluk düzeylerini değerlendirebileceklerini ve bunu sağlıklı bir şekilde beyan edebilecekleri ortaya konmuştur. Çeşitli uluslararası kuruluşlar tarafından bazı anketlerin (GSS, BHS, GSOEP, Gallup World Poll gibi) her yıl düzenli olarak aynı kişilere uygulanıyor olması ölçümün ciddiye alınmasını sağlamaktadır. Aynı bireylerin düzenli olarak her yıl mutluluk sorusuna cevap vermeleri zaman içerisinde tutarlılık sorununu ortadan kaldırırken, mutluluk rakamlarının gelişmişlik düzeyleri açısından da (örneğin Zimbabwe ve İsviçre karşılaştırması) ülkeler arasında tutarlılık sağladığı görülmektedir.

[1] Türkiye için Gallup skorunun TÜİK'in 10'luk ölçeğe çevrilmiş mutluluk skorunun (yaklaşık 6.4) oldukça altında kaldığı görülmektedir.

Türkiye'de mutluluk rakamları

Bu araştırmada "yaşam memnuniyeti" sorusu ile şu şekilde sorulmuştur:

Bir bütün olarak değerlendirdiğinizde hayatınızdan ne kadar memnunsunuz? 0 hiç memnun değilim 10 çok memnunum olmak üzere 0 ile 10 arasında bir puan verir misiniz?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Hiç memnun değil — Çok memnun

Katılımcıların verdikleri cevapların ortalaması 6.03 çıkmıştır. Bu rakam dünya mutluluk raporu skorunun üzerinde iken TÜİK mutluluk ortalamasının altında yer almaktadır.[2]

Dünyada yapılan araştırmaların sonuçlarına paralel şekilde kadınlar erkeklere kıyasla yaşamlarından daha memnun görünmektedirler. Kadınların yaşam memnuniyeti ortalaması 6.17 iken erkekler için bu skor 5.89'dur.

Grafik 1. Cinsiyet ve Mutluluk

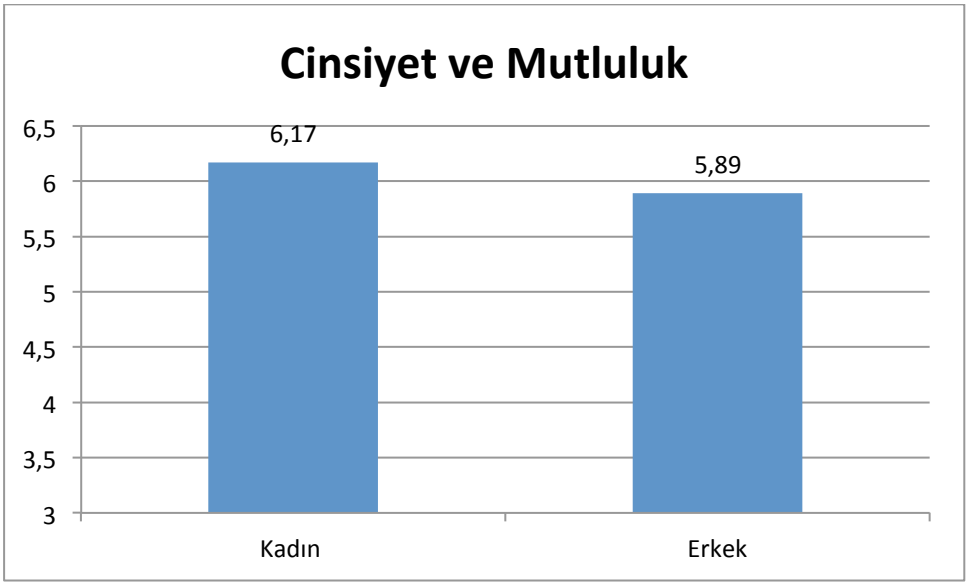

Gelir, Harcama ve Mutluluk Arasındaki İlişki

Dünya çapında yapılan araştırmalarda kişi başı gelirin yüksek olduğu ülkelerde ortalama mutluluk rakamları çok daha yüksek çıkarken, kişi başı gelirin düşük olduğu ülkelerde ise mutluluk skorlarının

[2] TÜİK tarafından düzenli olarak uygulanan anketler beş kategoride sözel olarak ifade edilen mutluluk sorusu olsa da (bu nedenle ortalama skor yerine hayatından mutlu olanların yüzdesi verilse de) 11'lik ölçeğe dönüştürüldüğünde mutluluk skoru 6.38 olarak karşımıza çıkmaktadır.

düştüğü görülmektedir. Benzer şekilde bir toplum içinde yüksek gelirli bireyler, düşük gelirli bireylere kıyasla çok daha yüksek (ortalama) mutluluk skorları beyan etmektedirler.

Araştırma bulguları da uluslararası yazındaki verilerle benzerlikler taşımaktadır. Grafik 2'ye göre aylık hane halkı (net) gelir düzeyi arttıkça ortalama mutluluk skorunun da arttığı görülmektedir.

Hane halkı geliri 1000 ve altı olan katılımcıların mutluluk ortalaması 5.34 iken 5001 ve üzeri gelire sahip olanların mutluluk ortalaması ise 6.64'tür. Doğrusal olmasa da, gelir arttıkça mutluluk düzeyinde gözle görülür bir artış görülmektedir.

Regresyon analizleri de gelirin mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkiye neden olduğunu göstermektedir.

Grafik 2. Gelir, Harcama ve Mutluluk İlişkisi

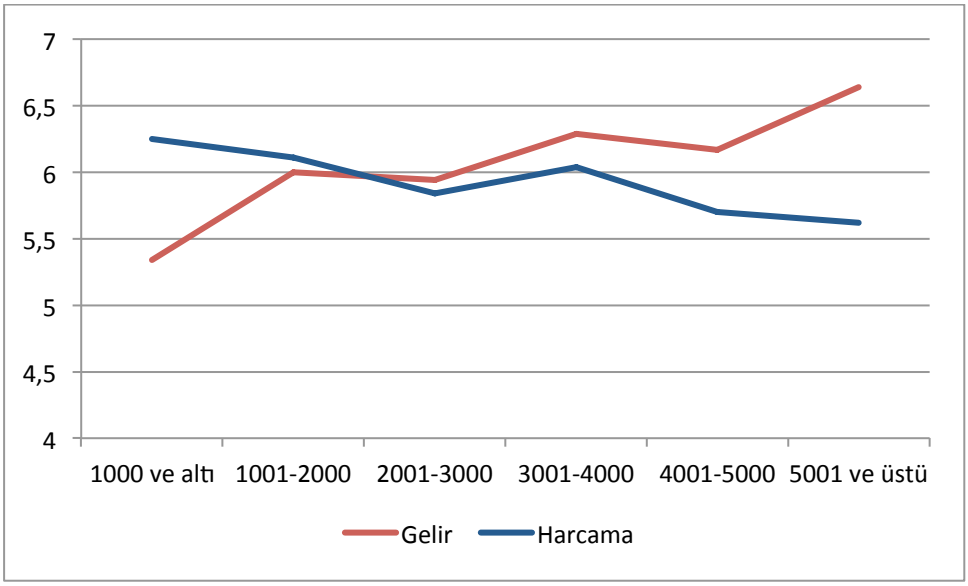

Gelir ve mutluluk arasındaki pozitif ilişkiye karşın harcanan para ile mutluluk arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu görmekteyiz. Aylık hane halkı harcamasını 1000 lira ve altı olarak beyan edenlerin ortalama mutluluğu 6.25 iken, aylık harcaması 5001 ve üstü olan katılımcıların ortalama mutluluğu 5.62 olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada, gelirde olduğu gibi doğrusal olmayan ancak giderek azalan bir eğilim görmekteyiz.

Regresyon analizleri de betimsel istatistikleri destekleyici bulgular ortaya koymaktadır. Sonuçlar harcamanın mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğunu gösterirken, etkinin yönünün ise olumsuz olduğu görülmektedir. Harcamanın mutluluk üzerindeki etkisi gelir ile birlikte

incelendiğinde, harcamanın mutluluk üzerindeki olumsuz etkisinin gelirin mutluluk üzerindeki olumlu etkisinden daha büyük olduğu görülmektedir.[3]

Tüketim Kalemlerinin Mutluluk Üzerindeki Etkisi

Yukarıda yer alan regresyon analizlerinde aylık toplam tüketim harcamalarının mutluluk üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada toplam harcamanın yanı sıra 37 tüketim kategorisi ve TÜİK hane halkı bütçe anketinde yer alan 12 tüketim kategorisine yönelik veriler oluşturulmuş ve bunların mutluluk üzerindeki etkisi ayrıca incelenmiştir.

"Geçtiğimiz ay hane halkı toplam ne kadar harcama yapmıştır?" sorusunun yanı sıra 20 tüketim kategorisi için "Bu kalemlere geçtiğimiz ay ne kadar harcadınız?" ve 17 tüketim kategorisi için "Bu kalemler için yıllık ne kadar harcama yaptınız?" soruları sorularak tüketim kategorilerine yapılan harcamaların mutluluk üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Regresyon sonuçlarına göre 37 tüketim kategorisinden sadece kuru temizlemeye yönelik harcama ve dışarıda yemek harcamaları mutluluk üzerinde olumlu etkiye sahip iken pek çok tüketim harcamasının mutluluk üzerinde olumsuz etkisi olduğu görülmüştür.

Karşılaştırılabilir olması açısından TÜİK kategorilerine dönüştürülen 12 tüketim kategorisi için de benzer sonuçlar çıkmaktadır. Bu durumda dışarıda yemek, otel konaklaması ve tatil harcamasını içeren harcama kalemi mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkiye sahip iken (alkollü içecek ve tütün), (kira, sigorta harcamaları) , eve yönelik harcamalar (en büyük olumsuz etki buradan gelmektedir), ulaşım ve eğitim harcamaları ise istatistiksel olarak anlamlı ve mutluluk üzerinde olumsuz ektiye neden olmaktadırlar. Diğer yandan analizlerde gıda, ulaşım, deneyime yönelik harcamalar, sağlık harcamaları, iletişim ve hediye bağış gibi diğer harcamalar için anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Grup Analizleri

Kısıtlı gelire bağlı olarak harcamaların, özellikle zorunlu harcamaların mutluluğu olumsuz etkileyebileceği düşünülebilir. Bu nedenle tüm katılımcıların aylık ortalama hane halkı geliri hesaplanmış, çıkan rakamın altında ve üstünde gelir beyan eden katılımcılar için ayrı regresyon analizleri yapılmıştır.

Bu durumda beklenti, gelir düzeyi yüksek gruplarda daha fazla harcama kaleminin mutluluk üzerinde olumlu bir etkisini gözlemlemekti. Ancak bulgular ortalama gelirin (yaklaşık 2600) üstündeki grup için sadece iki tüketim kaleminin mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi olduğu ve bu etkinin de olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır (alkollü içecek, tütün vb. Ve kira, sigorta harcamaları)

Ortalama gelirin altındaki grup için daha fazla tüketim kalemine yönelik harcamalar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur: dışarda yemek, otel, tatil harcamaları (tek kalem) mutluluk üzerinde olumlu bir

[3] Regresyon analizleri yakında EHERO working papers sayfasından yayınlanacaktır.

etkiye sahip iken, tütün, alkollü içecekler, eğitim harcamaları, gıda harcamaları, haneye yönelik harcamalar, kira ve sigorta harcamaları mutluluk üzerinde olumsuz etkiye sahiptir.

Analizler cinsiyet üzerinden yapıldığında kadınlar için tek bir harcama kaleminin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir: İletişim harcamaları. Bu kaleme yönelik harcamalar kadın katılımcılar için mutluluk üzerinde olumlu etkiye neden olmaktadır. Erkekler için ise dışarda yemek, otel ve tatil harcamaları mutluluk üzerinde olumlu bir etkiye neden olurken, tütün, alkol vb., eğitim harcamaları, kira ve sigorta harcamaları ise mutluluk üzerinde olumsuz etkiye neden olmaktadır.

Yaş grupları için yapılan analizlerde 18-29 yaş grubu için dışarıda yemek anlamlı ve olumlu bir etkiye neden olurken; tütün, alkol vb. ve finansal harcamalar mutluluk üzerinde olumsuz etkiye neden olmaktadır. 30-44 yaş grubu için, iletişim harcamaları mutluluğu olumlu etkilerken eve yönelik harcamalar, kira ve sigorta harcamaları mutluluğu olumsuz etkilemektedir. 45 yaş üstü için, eğitim ve kira, sigorta harcamaları mutluluk üzerinde olumsuz etkiye neden olmaktadır.

Tasarruf ve Mutluluk

Gelir ve mutluluk arasındaki pozitif ilişkinin bir benzeri tasarruf ve mutluluk arasındaki ilişkide görülmektedir. Tasarruf düzeyi fazla olanların daha mutlu oldukları görülürken, en az mutlu olanların aylık 1000 TL'den az tasarrufta bulunanlar (5.81); en fazla mutlu olanların da aylık 20001 TL ve üzeri tasarruf (7.21) yapanlar olduğu görülmektedir.

Grafik 3. Tasarruf ve Mutluluk İlişkisi

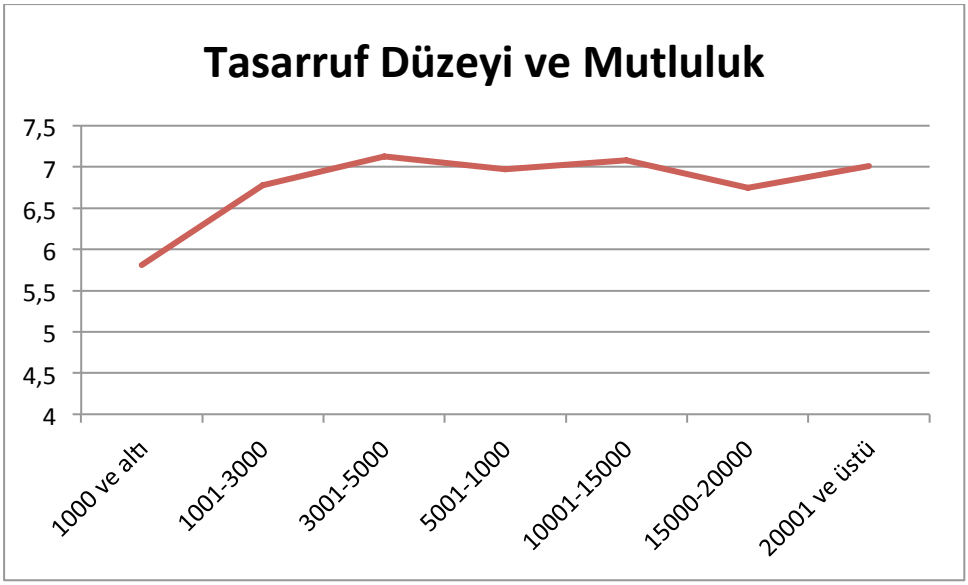

Regresyon analizleri de tasarrufun mutluluk üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif olduğunu göstermektedir. Ancak tasarruflar tüketim ile birlikte regresyonlarda yer aldığında tasarrufun

mutluluk üzerindeki (olumlu) etkisinin tüketimin (olumsuz) etkisinden daha düşük olduğu görülmektedir.

Kadınlar için ilginç bir saptama: Kadın katılımcılar için gelirin mutluluk üzerindeki olumlu etkisi (katsayısı +.1.067) tüketimin olumsuz etkisinden (katsayı -1.041) daha fazla çıkmaktadır. Erkeklerde ise durum tam tersiyken aradaki fark ise daha yüksektir (gelirin katsayısı +0.870, tüketimin katsayısı -1.048).

Analizlerde 18-29 yaş grubu için sadece tasarruf anlamlı çıkmaktadır. Bir başka ifade ile gençleri tasarruf mutlu ederken ve tüketim ve gelirin mutluluk üzerinde anlamlı bir etkisi gençler için görülmemektedir. 30-44 yaş grubu için gelirin (olumlu) etkisi tüketimin (olumsuz) etkisinin altında ve tasarruflar mutluluk açısından anlamlı bir etkiye sahiptir. 45 yaş üstü için ise mutluluk açısından gelirin olumlu etkisi, tüketimin olumsuz etkisinden daha yüksek iken, tasarruflar bu grup için de anlamlı ve mutluluk üzerinde olumlu etkiye sahiptir.

Finansal Durum ve Mutluluk

Araştırmada tasarrufun yanı sıra borçluluk, tasarrufları bozdurmak zorunda kalmak gibi finansal durumun mutluluk üzerindeki etkisi de incelenmektedir.

Son bir yıl içindeki haneye yönelik finansal durum sorulduğunda borçlanmak zorunda kalanların 5.11'luk bir mutluluğu sahip olduğu görülürken, en mutlu olanların 7.07'lik skor ile para biriktirenler olduğu görülmüştür.

Grafik 4. Finansal Durum ve Mutluluk İlişkisi

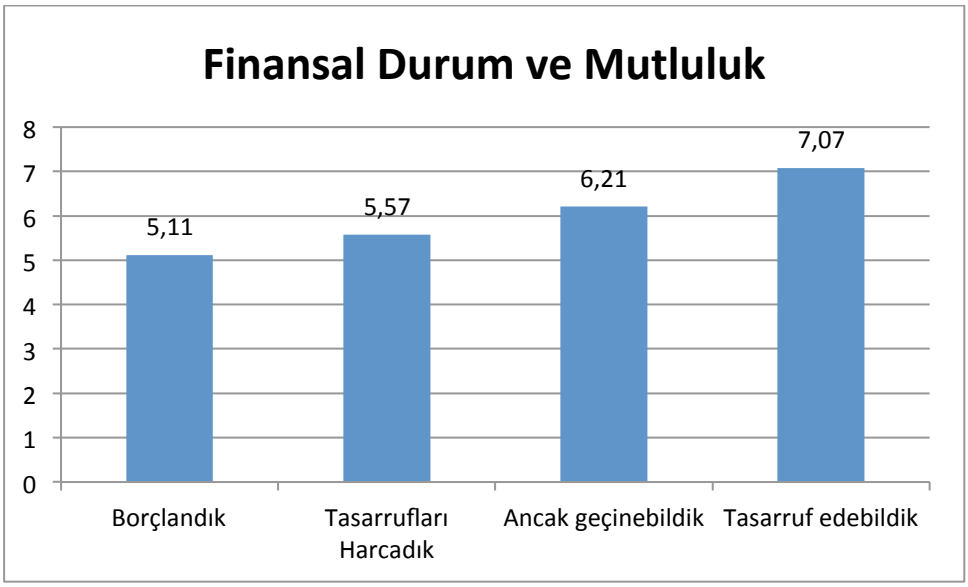

Regresyon sonuçları yukarıdaki tabloyu istatistiksel olarak desteklemektedir. Tasarruf etmenin yaşam memnuniyeti üzerinde olumlu bir etkisi varken, tasarrufları harcamak veya borçlanmak zorunda kalmak mutluluk üzerinde olumsuz etkiye neden olmaktadır. Borçlanmanın mutluluk üzerindeki olumsuz etkisi tasarrufları harcama zorunda kalmanın mutluluk üzerindeki olumsuz etkisinden daha büyüktür.

Mülkiyet durumu ve Mutluluk

Araştırmada gayrimenkul satışlarının yoğun olduğu bir dönemde ev sahibi olmanın mutluluk üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araç sahipliğinin de mutluluk üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada ev sahipleri ve araç sahiplerinin ortalama olarak daha yüksek mutluluk skorları sundukları görülmüştür.

Regresyon analizlerinde ise ev sahibi olmanın yaşam memnuniyetini olumlu etkilediği ve istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç verdiği görülürken araç sahipliği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmemiştir.

Ev sahibi olanlar ve olmayanların mutlulukları araştırıldığında ev sahibi olanların (6.32) ev sahibi olmayanlara göre (5.65) daha mutlu oldukları görülmüştür.

Oturdukları ev dışında başka bir evi olanların ise ev sahibi olanlardan daha fazla mutlu oldukları saptanmıştır (6.88).

Grafik 5. Mülkiyet ve Mutluluk İlişkisi

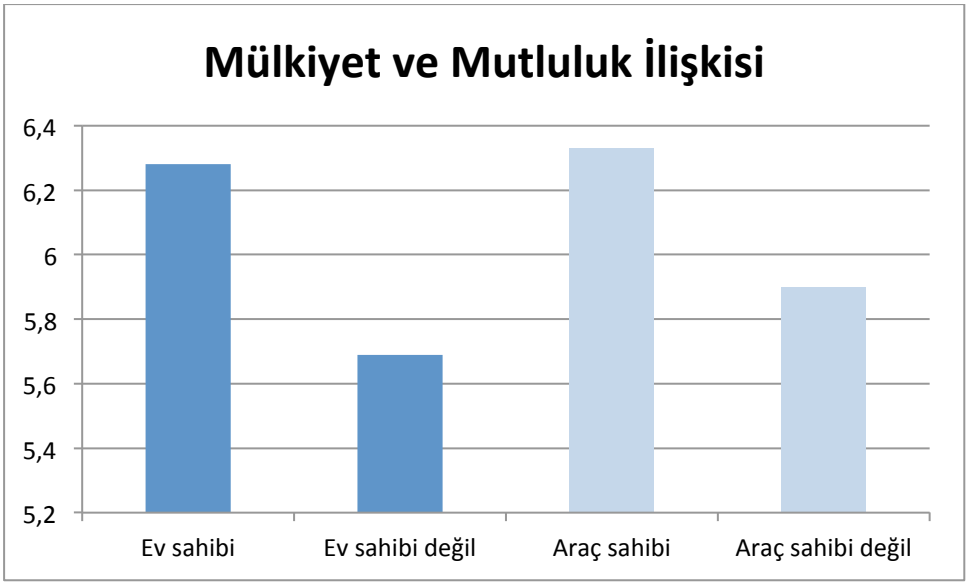

Araç sahipliği ve mutluluk arasındaki ilişkiye baktığımızda araç sahibi olanların mutluluğu 6.25 olduğu görülürken araç sahibi olmayanların ortalama mutluluğunun 5.94 olduğu görülmüştür.

Varlıklar ve Mutluluk İlişkisi

Katılımcılara sorulan varlıklarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna verilen cevapları incelediğimizde en yüksek mutluluk düzeyine hisse senedi, tahvil, bono gibi kıymetli kağıtları tercih edenlerin sahip olduğu görülmektedir. Bu grubu ev, arsa ve tarla gibi taşınmazlara sahip olanlar takip etmektedir. En düşük mutluluk düzeyleri ise mevduat hesap sahiplerinden gelmektedir.

Ancak ekonometrik analizler betimsel analizlerin (her kalem için) istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir.

Tüm katılımcıları kapsayan regresyon analizlerinde sadece vadesiz mevduat hesabının mutluluk üzerinde anlamlı ve olumlu etkiye neden olduğu saptanmıştır. Kadınlar için vadeli mevduat hesabı, erkekler için ise vadesiz mevduat hesabı mutluluk üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkiye neden olmaktadır.

Grafik 6. Varlıklar ve Mutluluk İlişkisi

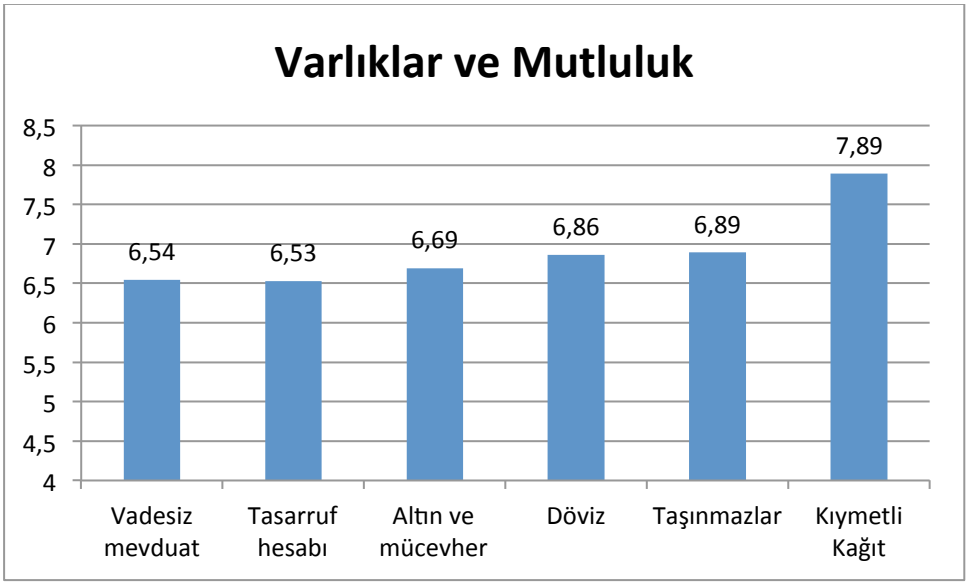

Gelir kategorileri açısından baktığımızda, ortalama gelirin üstündeki grup için taşınmazlar mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkiye neden olurken, ortalama gelirin altındaki grup için ise döviz ve kıymetli evrakların mutluluk üzerinde anlamlı ve olumlu etkiye sahip olduğu görülmektedir.

18-29 yaş grubu için kıymetli evrak ve vadeli mevduat hesabı, 30-44 yaş grubu arası için vadesiz mevduat hesabı ve 45 yaş üstü grup için ise yine vadesiz mevduat hesabına sahip olmanın mutluluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir etkiye neden olduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç

Mutluluk ekonomisi Türkiye'de giderek yükselen bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda bu alanda Türkiye'ye yönelik analizlerin/çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. Ancak bazı temel ekonomik alanlarda daha çok araştırmaya ihtiyaç vardır. Tüketim, gelir, tasarruf ve tüketim karşılaştırmalarının mutluluk üzerindeki etkisini inceleyecek araştırmaların sayısının artması kamuoyunun bilgilenmesi ve politika yapıcıların mutluluğu arttırmaya yönelik politika oluşturmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Proje Hakkında Detaylar:

- Proje Adı: "Tüketim, Nispi Tüketim ve Yaşam Memnuniyeti: Türkiye Örneği"
- Destekleyen kurum: Marmara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi
- Anketlerin uygulanma tarihleri: Ocak 2016-Mayıs 2016
- Anketlerin uygulandığı bölgeler: İstanbul alt bölgesi, Tekirdağ alt bölgesi, Balıkesir alt bölgesi, İzmir alt bölgesi, Aydın alt bölgesi, Manisa alt bölgesi, Bursa alt bölgesi, Kocaeli alt bölgesi, Ankara alt bölgesi, Konya alt bölgesi, Antalya alt bölgesi, Adana alt bölgesi, Hatay alt bölgesi, Kırıkkale alt bölgesi, Kayseri alt bölgesi, Zonguldak alt bölgesi, Kastamonu alt bölgesi, Samsun alt bölgesi, Trabzon alt bölgesi, Erzurum alt bölgesi, Ağrı alt bölgesi, Malatya alt bölgesi, Van alt bölgesi, Gaziantep alt bölgesi, Şanlıurfa alt bölgesi, Mardin alt bölgesi
- Proje Yürütücüsü ve Katkı Sağlayanlar:

Doç.Dr. Devrim Dumludağ
(Yürütücü)
Marmara Üniversitesi
İktisat Fakültesi
https://dumludag.com/

Yrd.Doç.Dr. Özge Gökdemir
(Analizlere katkı)
İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi
https://sites.google.com/site/ozgegokdemir/

Ord.Prof.Dr. Ruut Veenhoven
(Analizlere katkı)
Rotterdam Üniversitesi
İktisat ve İşletme Fakültesi
https://personal.eur.nl/veenhoven/